

LIETTUAN ENERGIA- JA TEKNOLOGIAMUSEO

Ville Nyman

Vilnan entiseen keskusvoimalaitokseen 2003 avattu Liettuan energia- ja teknologiamuseo esittelee hajanaisesti mutta mielenkiintoisesti aihepiirinsä historiaa. Neljään kerrokseen rakennetut näyttelyt käsittelevät niin sähkön tuotantoa, valaistusta, autotekniikkaa kuin paikallista teollisuutta ja innovaatioitakin. Löytyypä museosta myös pieni taidenäyttely.

Museoon astuessa huomion vie ensimmäisenä itse museorakennus. Tämä 1998 käytöstä otettu ja museoitu höyryvoimala tuotti vuodesta 1903 sähköä Vilnan asukkaille. Se oli yksi tsaarinajan Venäjän moderneimmista voimalaitoksista ja nykyään se edustaa vanhinta Liettuassa säilynyttä voimalaitosrakentamista. Ensimmäiseksi kävijän katse kiinnittyy hallin keskellä oleviin höyrykattiloihin ja vesipumppuihin. Melko lailla alkuperäisessä asussaan oleva voimala herättää uteliaan katseen ja koneiden suuri koko, värikäs muotoilu ja metallin ruoste luovat erikoisen tunnelman. Tätä teollista ilmapiiiriä on viety museon alakerrassa vielä pitemmälle yhdessä paikassa hämärällä, toisessa kirkkaanpunaisella valaistuksella ja höyrykoneiston sokkeloissa kiertävillä näyttelypoluilla. Salaperäisen ja kiehtovan tunnelman vallitessa on suorastaan jännää keskittyä museon näyttelyihin. Kyseessä on siis malliesimerkki teollisen perinteen elävöittämisestä museoympäristössä.

Energia- ja teknologiamuseoksi nimiteltä taholta odottaisi jonkinlaista suurta kertomusta tai yhteenvetoa aihealueestaan. Sellaista ei täältä kuitenkaan kannata hakea,

sillä näyttelyiden aiheiden yhteen nivominen ja laajempien merkitysten rakentaminen tuntuu jäävän kävijän omaksi tehtäväksi. Energiaa ja teknologiaa lähestytään museossa muutaman painopisteen kautta, joista keskeisin on sähköntuotanto eli voimalaitosteknologia, erityisesti museorakennuksena toimivan entisen voimalaitoksen esittely. 1920-luvulla rakennetun vaikuttavan höyrykattilaston ja itse rakennuksen lisäksi museossa esitellään varhaisia turbiineja, generaattoreja ja voimalan valvomoa. Museossa esitellään myös muita sähkön tuottamisen tapoja voimalapienoismallein ja multimedioin. Lisäksi rakennuksen katolle on asennettu tuulivoimala ja aurinkopaneeleja. Kovin syvälle energian käytön historiaan ja sen rooliin teknologian kehittymisessä näyttelyssä ei mennä, mikä on harmi.

Kokonaisvaltaisuuteen ei ole pyritty tai päästy myöskään muun teknologian historian esittelyssä. Museon kellarikerroksessa on pieni valaistuksen historiaa esittelevä näyttely. Tämän lisäksi esitellään kirjapainotaitoa, lasinpuhallusta ja liettualaista laserteknologiaa. Erillinen ilmeisesti vaihtuva ja sangen onnistunut kahden huoneen näyttely käsittelee Vilnan teollista historiaa. Näyttelyssä käsityöperinteen ja sen teollistumisen historia nivoutuu mielenkiintoiseksi teknologisesta näkökulmasta kerrotuksi tarinaksi. Paikallinen konteksti tuo teknologian historian ihmisen kokoiseksi ja elämän makuisiksi tarinaksi mm. tavarantuotannosta, kuluttamisesta, työpaikoista, arjesta, käsityöläisyydestä, muotoilusta, konetekniikasta ja sähköstä.

Historiallisten ilmiöiden lisäksi museo opastaa kävijöitään luonnontieteellisen tutkimuksen alkeisiin. Museon kolmanteen ja neljänteen kerrokseen on rakennettu fyysikaalisia ilmiöitä ja havaintoja esittelevä kokeiluosasto. Kokeiluosasto on museoiden sarjassa varsin laaja ja toteutettu pirteästi. Suorat kytkökset näyttelyihin ja yleensä energian ja teknologian kehittymisen histo-

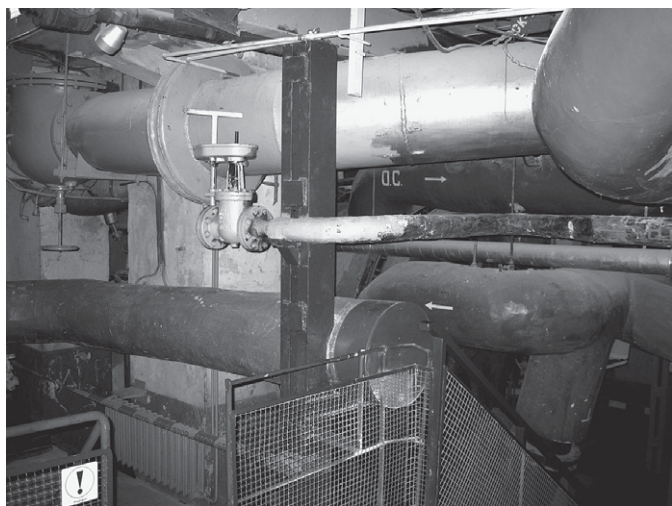
riaan jäivät tosin epäselviksi. Hieman päälle liimatun oloisenakin se kuitenkin puolustanee paikkaansa aihepiiriin innostajana varsinkin lasten keskuudessa.

Liettuan energia- ja teknologiamuseo on mielenkiintoinen yritys ottaa haltuun energian ja teknologian laajaa teemaa, mutta suomalaiselle kävijälle, joka on vieraillut täkäläisissä alan museoissa ja tiedekeskuksissa, museo ei loppujen lopuksi tarjoa juurikaan uusia elämyksiä. Liettuaa osaamattomalle turistille museo tarjoaa selvästi vähemmän kuin paikallisille, koska suuri osa teksteistä on vain liettuaksi eikä englanninkielisiä käsioppaita ainakaan minulle tarjottu. Museo-rakennuksena toimiva museoitu voimalaitos sinänsä on vierailun arvoinen paikka, jos on liikkeellä Vilnassa päin.

Kirjoittaja on sähkömuseo Elektran kokoelma-amanuenssi.

Virtuaalikierrros museossa:
http://technikosmuziejus.lt/Virtualus_turas/vturas.html

Voimalan kellarikerroksessa pääsee tutustumaan läheisesti laitoksen koneistoon huoltokäytäviä pitkin kulkien. Kuva: Ville Nyman.

Museon kahdessa kerroksessa oleva kokeiluosasto johdattelee pelkistetyillä havaintolaitteilla mm. mekaniikkaan, sähköön, magnetismiin ja valoon liittyvään tutkimukseen ja havaintoihin. Kuva: Ville Nyman.